

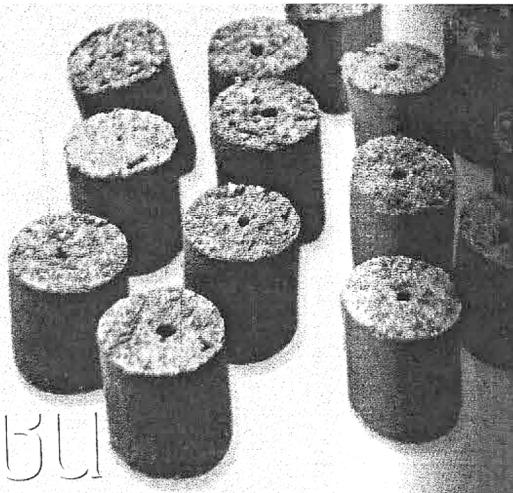
พลังงานทดแทน

>> คุณสัน พุฒิพงษ์

ทำถ่านอัดแท่ง

จากเศษไม้ที่รีไซเคิลไปบุบเป็น

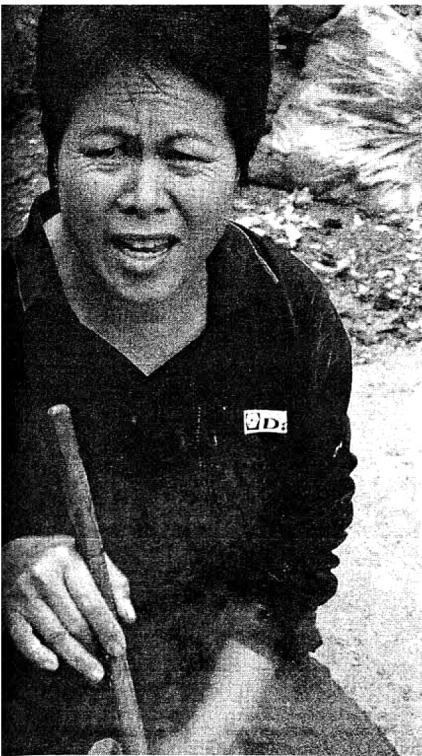
กราฟีติกดแมกนีติส กำบารายเมืองรายได้

เมื่อริบมีเริ่มเลี้ยงรถจากถนนใหญ่

ข้างองค์การบริการส่วนตำบลพลกวัง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ก็เริ่ม
ได้ยินเสียงแ่าวมาแต่ไกลของแข็งกระ
ทบกัน “ก่อง แกึง ก่อง แกึง” เมื่อลู
จาระเดินตามเสียงเข้าไป ก็จะพบบรรดา^๙
ผู้อ้วนโลภัยหนู 5-6 คนยืนล้อมกระเบ
เหล็กใบใหญ่ ในเมื่อดือท่อนเหล็กยาวคน
ละท่อนทุบลงไปวัลสุดอย่างหนึ่งที่อยู่ใน
กระเบ พอทุบลงไป 2-3 ครั้ง ก็หาย
ท่อนเหล็กขึ้น แล้วเอามือดันท่อนเหล็กลง^๙
จะมีท่อนวัสดุลีด่าๆ โผล่ขึ้นมาจากปลาย
ท่อ สิ่งนั้นคือ “ถ่านหุงข้าว” นั่นเอง

บรรดาผู้อ้วนโลภัยหนู หรือ
พ่อใหญ่แม่ใหญ่ 5-6 คนนี้ เป็นสมาชิกของ
กลุ่มผู้สูงอายุ อุบต. พลกวัง จะมารวมตัว
กันที่ศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเพื่อมาช่วยกัน
ทำถ่านอัดแท่งเพื่อเอาไว้ในโรงในครัว
เรือน และเพื่อจำหน่ายหารายได้เข้ากมุน
บางวันก็จะมากกว่า 10 บางวันก็น้อย
กว่านี้ แล้วแต่ความสะดวกของแต่ละคน
โดยการทำถ่านอัดแท่งของกลุ่มฯ จะทำ
ตั้งแต่การเผาถ่าน การต้ม การผสม
การอัดแท่ง การตาก บรรจุ ไปจนถึง^๙
การจำหน่าย

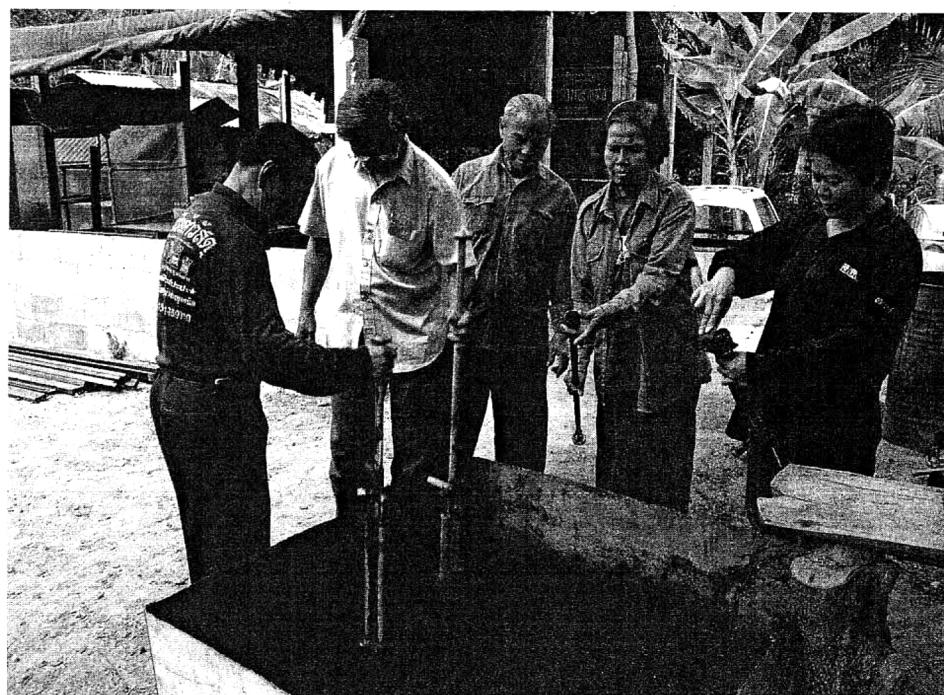
แม่วันทอง สมพลกรัง
หัวหน้าโครงการกำนันอัดแก่งทำบลพลกรัง

โดยทั่วไปเวลาเรา ning ถ่าน เรา ก็มักจะนึกถึงการเอาไม้เป็นท่อนๆไปเผา ในเตาเผาถ่าน ก็จะได้เป็นถ่านไม้ แต่ถ่าน ที่นี่จะใช้เครื่องไม้ เครื่องไม้เล็ก วัสดุ เหลือใช้จากการเกษตรที่เหลือทิ้ง เช่น เงา มันสำปะหลัง ต้นมันสำปะหลัง ทุกอย่างที่หาได้ในชุมชนมาเผาถ่าน และ นำมาอัดเป็นแท่ง ได้ถ่านที่คุณภาพดีไม่ แพ้ถ่านไม้ แต่ทำได้ง่าย ให้ไฟแรง ใช้ แทนแก๊สหุงต้มได้อย่างสบาย

“แม่เป็นอสม.ทางอุบต.เขางสัง แม่ปีปูงานที่มหาสารคาม ที่นั่นขาดการทำ อัดแห่งใช้ แต่เขาใช้เครื่องอัด เครื่อง อัดราคากับปืนเสน กลับมาก็มาคุยกับพ่อ อยู่ ว่าวัสดุที่ใช้ทำถ่านเราก็มีเหมือนเขา แต่เรามีเงินปืนเสนเชื้อเครื่อง เราจะทำ ยังไงให้มีเครื่องอัดแห่งถ่าน พ่ออยู่แก เป็นช่าง ก็คิดตัดแปลงมาเรื่อยๆ จนลำ เร็ว” แม่วันทอง สมพลกรัง หัวหน้า โครงการกำนันอัดแห่ง เล่าถึงจุดเริ่มต้นของ การทำถ่านอัดแห่ง

“ตอนแรกก็ใช้กระบอกไม้ไผ่ เอาถ่านออกไม่ได้ก็ต้องพ่า ต่อมาก็ใช้ ก่อประปา ท่อพีวีซี แล้วก็เปลี่ยนมาเป็นท่อเหล็ก อันนี้ก็ดีที่สุด พออบต.มาเห็นเข้า เห็นว่าเข้าทำ ก็เลยเอางบมาสนับสนุนทำ ทั้งแบบอัดด้วยมือ แบบอัดด้วยมือ แบบโยก แบบอัดด้วยเท้าเหยียบ แล้วให้ก้ากถุ่มผู้สูงอายุชี้งอยู่ในหมู่บ้าน มี เวลาว่างมาช่วยกันทำ เพื่อทำใช้ลดรายจ่าย ลดค่าแก๊สหุงข้าว ต่อมาก็สามารถทำขายหารายได้เข้ากัน

“ตอนแม่วันทองชี้ถ่านมาให้ หนึ่งถุง มาถามว่าจะทำได้ไหม เพราะถูตร การทำถ่านก็ง่ายๆ คือมีเพียงกิงไม้ ใบไม้ แผ่นเป็นถ่าน และนำมาต่อ ผสมกับแป้ง เปียก และก็นำมาอัดเป็นแท่ง เอามา放 ถุงอนดู เราก็ว่า่น่าจะทำได้ ตอนแรกก็ใช้ กระบอกไม้ไผ่ เอาถ่านออกไม่ได้ก็ต้องผ่า ต่อมาก็ใช้ห่อประปา ท่อพีวีซี แล้วก็ เปลี่ยนมาเป็นท่อเหล็ก อันนี้ก็ดีที่สุด พออบต.มาเห็นเข้า เห็นว่าเข้าทำ ก็เลยเอา งบมาสนับสนุนทำที่อัดถ่านได้หลายแบบ ทั้งแบบอัดด้วยมือแบบด้ามถือ แบบอัด ด้วยมือแบบโยก แบบอัดด้วยเท้าเหยียบ และให้ก้ากถุ่มผู้สูงอายุชี้งอยู่ในหมู่บ้าน มี เวลาว่างมาช่วยกันทำ เพื่อทำใช้ลดรายจ่าย ลดค่าแก๊สหุงข้าว ต่อมาก็สามารถ ทำขายหารายได้เข้ากัน โดยสุดที่ใช้ทำ ถ่านส่วนใหญ่ก็มาจากเศษใบไม้ กิงไม้ ภายในชุมชนรวมแพทำถ่าน”พ่ออยู่ แขนพลกรัง ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้คิด คันแครื่องอัดแห่งด้วยมือ ที่เป็นจุดเริ่มต้น อันสำคัญที่ทำให้ก้ากถุ่มประสบความสำเร็จ ในการทำถ่านอัดแห่งจากเศษไม้เหลือใช้ ในชุมชน

ความสมัครสมานในการช่วยกันทำถ่านของกลุ่มผู้สูงอายุทำบลพลกรัง

พ่ออยู่ แบบแพลงรัง กำลังซักถ่านจากมาจากการเครื่องอัดแห้งแบบมือ

ใช้เศษไม้ที่ไร่ค่า ทำถ่านด้วยวิธีการง่ายๆ

แม้วันนี้ หัวหน้าโครงการถ่านอัดแห้ง อธิบดีสิ่งวิธีการทำถ่านอัดแห้งของกลุ่มฯ ว่า “เราระจะใช้เศษใบไม้ เศษ กิ่งไม้ที่หาได้ในชุมชนทุกชนิด แม้แต่เหง้า มัน ต้นมัน ซึ่งแแกนน้ำปลูกมาก เหลือทิ้ง ก็รับรวมมา เอามาเผา ตอนแรกเราจะเผาด้วยถัง 200 ลิตรแบบตั้ง ทำแบบง่ายๆ ต่อมากางพังงานขาก็เอาถัง 200 แบบตั้งสามปล่อง และแบบถัง 200 ลิตรแบบนอนเข้ามาให้ใช้ แบบหลังนี้ก็ทำให้เราเก็บน้ำสัมภรณ์ไม่ใช้ไฟฟ้า เมลงได้ด้วย”

“พอเผาเป็นถ่านแล้วเราก็ เราก็มาต่ำให้เป็นผง แรกๆเราก็ใช้วิธีต้มในครก แต่ตอนหลังทำมากขึ้นก็เอาไปปั่นเข้าเครื่องบดที่โรงปูย จนได้ผงถ่าน แล้วก็ผสมกับแป้งเบียก และจึงนำมาอัดด้วยเครื่องอัดตอนแรกได้ถ่านจากมากรไม่ค่อยดี ไฟไม่แรง เปลื้องถ่าน เป็นขี้เมามาก ก็เลยผสมกับถ่านจากกลามะพร้าว ทำจนได้สูตรลงตัว คือ ผงถ่านจากเศษไม้ 3 กก.

“ถ่านที่เราทำ ใช้瓦สตุในถ่องถ่าน วิธีการง่ายๆ แต่ได้ถ่านดี

ติดไฟนาน ไฟแรง ควนน้อย ทำให้ชาวบ้านประยัดเงินค่าแก๊สไปได้มาก ต้นทุนราอยู่ที่ 5-6 บาท ต่อกก. ขาย 10 บาท ก็ยังถูกกว่าถ่านที่ขายกันอยู่ 12-13 บาทต่อกก. ตอนนี้สมาชิกในกลุ่มก็ทำถ่านใช้กันเอง กลุ่มก็ทำถ่านใช้กันเอง เลิกใช้แก๊ส ชาวบ้านในชุมชนก็หันมาใช้ถ่านของเรากันมากขึ้นเรื่อยๆ”

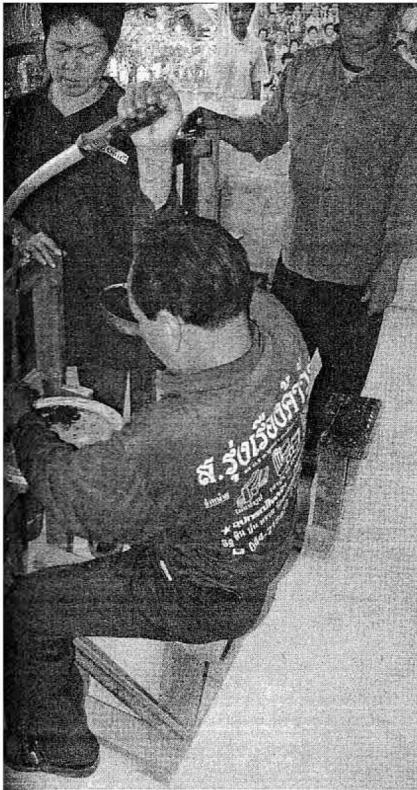
ผงถ่านจากกลามะพร้าว 1 กก. ผสมกับแป้งเบียก 4 ชิ้น กวนให้เข้ากันแล้วนำไปอัดเป็นแท่ง เอาไปอบให้แห้งในห้องอบ 3-4 วันก็นำไปใช้หรือจำหน่ายได้”

“ถ่านที่เราทำ ใช้瓦สตุในห้องถ่าน วิธีการง่ายๆ แต่ได้ถ่านดี ติดไฟนาน ไฟแรง ควนน้อย ทำให้ชาวบ้านประยัดเงินค่าแก๊สไปได้มาก ต้นทุนราอยู่ที่ 5-6 บาท ต่อกก. ขาย 10 บาท ก็ยังถูกกว่าถ่านที่ขายกันอยู่ 12-13 บาทต่อกก. ตอนนี้สมาชิกในกลุ่มก็ทำถ่านใช้กันเอง เลิกใช้แก๊ส ชาวบ้านในชุมชนก็หันมาใช้ถ่านของเรากันมากขึ้นเรื่อยๆ”

ระยะเวลาเพียงปีเศษ แต่โครงการถ่านอัดแห้งของกลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลพลกวังกลับประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องจากสามารถตอบสนองต่อปัญหาของชาวบ้านได้อย่างตรงจุด นั่นคือ ค่าแก๊สหุงต้มแพงขึ้น มีเพียงแต่ถ่านที่กลุ่มจะผลิตขึ้นไม่พอจำหน่าย แต่กลุ่มฯ ยังได้รับเชิญให้ไปสาธิตวิธีการทำถ่านอัดแห้งให้ชุมชนอื่นๆอย่างไม่ขาดสาย โดยเฉพาะเครื่องอัดแห้งแบบมือของพ่ออยู่ดู จะเป็นจุดสนใจเป็นพิเศษ เพราะมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร ใช้งานได้ดี มีราคาถูก ชาวบ้านเห็นแล้วก็ไปทำได้ทันที

เศษไม้และกลามะพร้าวถูกอบรวมมาเพื่อเผาถ่าน

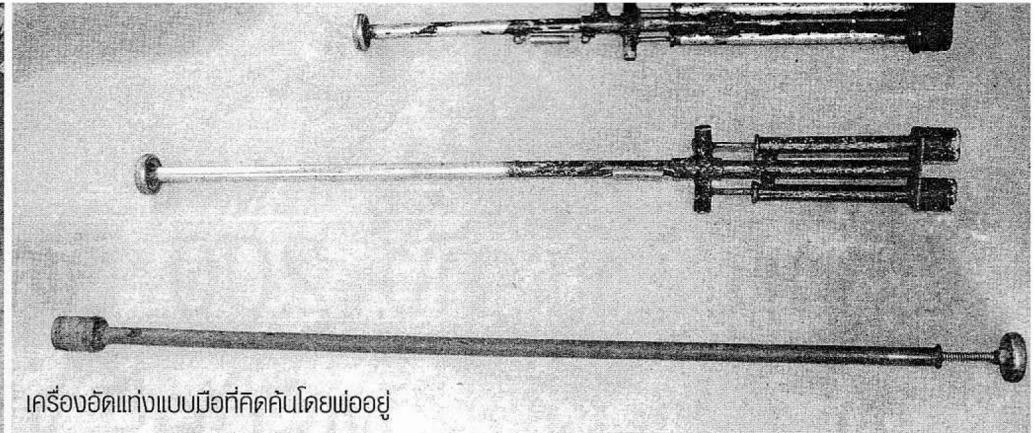

เครื่องอัดแก๊สแบบอึนที่มาจากการอุดฟ้ออยู่

“เดียววนนี้ชุมชนจะซื้อไปย่างไก่ย่างปลา ถ่านของเราร 2 กก. ปีบปลา 5 กก. สุกหมุดถ่านยังไม่หมด ต่อไปจะขยายให้ทั่วตำบล ทำเป็นสินค้าอาชีวศึกษา”

“ข้อแตกต่างข้อหนึ่งของถ่านอัด แห่งกับถ่านแก๊ส ก็คือถ่านอัดแห่ง เมื่อติดไฟแล้ว จะดับไฟแล้วเก็บไว้ใช้เมื่อถ่านไม่มีไฟได้ เมื่อติดไฟแล้วต้องปล่อยไฟให้มันให้หมด เพราะมันเป็นผง ไม่มีแก่นไม่เหมือนถ่านแก๊ส ดังนั้นก็จะเสียมากกว่าถ่านไม่ใช่ เรายังเก็บขี้ເຄົາมาทำเป็นน้ำขี้ເຄົາหรือน้ำด่าง และนำมาผสมทำน้ำยาล้างจาน โดยเอาขี้ເຄົາ 5 กก. เติมน้ำ 10 กก. แซททิ่งไว้ 1 คืน แล้วกรองออกมาต้มที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส และเติม N70 เติมเกลือ เติมน้ำห้อม จะได้น้ำยาล้างจานเอาไว้ใช้และจำหน่ายต่อไป” แม้วันทองขยายความถึงความถึงความต้องการและการใช้ประโยชน์จากขี้ເຄົາที่เหลือจากการใช้ถ่าน

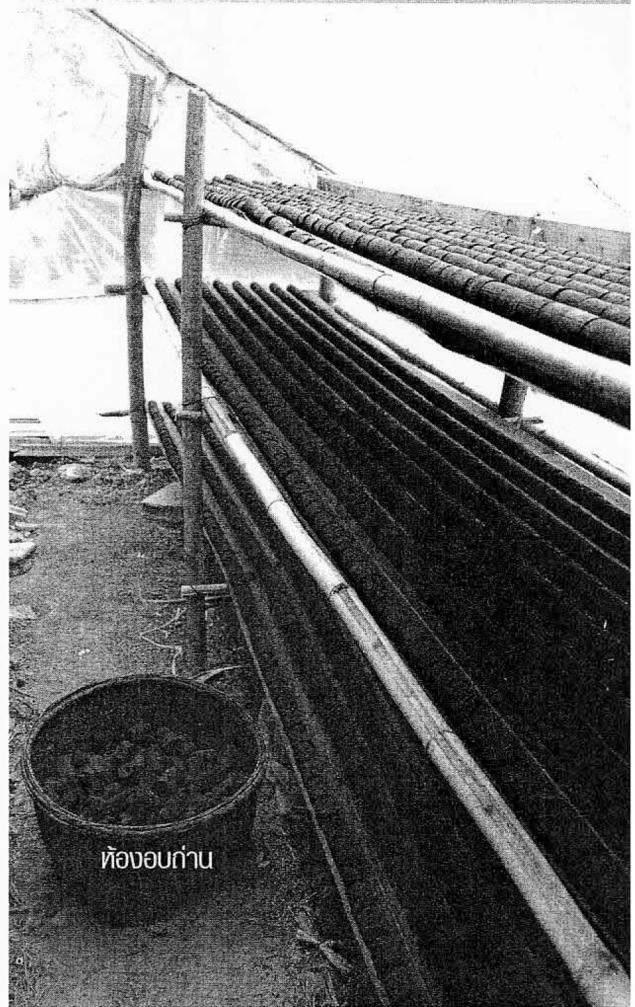
ด้วยความตั้งใจ ความร่วมมือร่วมใจ ภูมิปัญญาและประสบการณ์ที่

เครื่องอัดแก๊สแบบมือกีดคันโดยฟ้ออยู่

ผ่านโลกมาหากำลังผู้สูงอายุตำบลพลกรัง ที่อาจจะเคยถูกมองข้ามว่าเป็นคนแก่ที่ไร้ค่า เมื่อไม่ไกลฝั่ง ในวันนี้กลับมาเป็นบทบาทอย่างสำคัญต่อชุมชน และสังคม ด้วยการตอบปัญหาใหญ่อย่างปัญหาเชื้อเพลิงราคางสูงด้วยวัสดุที่หาได้่ายในท้องถิ่น ด้วยวิธีการง่ายๆ ที่แม้ช่างเทคนิคสมัยใหม่ก็ติดไม่ถึง และข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดจากกลุ่มพ่อใหญ่แม่ใหญ่ผู้อาชญากรรมของชุมชนกลุ่มนี้ก็คือ ความตั้งใจในการทำกิจกรรมมีได้คิดถึงประโยชน์ส่วนตน ทุกคนต่างเลี้ยงลูกเร่ขาย แรงใจ เท่าที่ตนเองมี ด้วยความกระตือรือร้นที่จะทำประโยชน์ให้กับลูกหลาน ญาติพี่น้อง และสังคม ซึ่งหายากยิ่งในยุคสมัยนี้ ดังเพลงโคราชที่พ่ออยู่ได้เขียนไว้และร้องให้ฟังเพื่อเชิญชวนให้พวกราหันมาใช้ถ่านเพื่อประหยัดพลังงาน

“ไม่มาหลอกมาลวง มาช่วยกันเก็บกิ่งไม้เล็กๆ มาใส่เตาถัง 200 ลิตร ผลิตเป็นถ่านแห่ง ถ่านแห่งไฟทนทานยังช่วยประหยัดพลังงาน เงินทุนก็จะถอย มาช่วยประหยัดกัน มาช่วยประหยัดกันเกิด ทั้งทั้งประเทศ ให้ทั่วถึงทุกถิ่นฐาน มาใช้ถ่านอัดแห่ง....”

ท้องอบกาน

นับเป็นตัวอย่างที่น่าชื่นชมของกลุ่มผู้สูงอายุตำบลพลกรัง ที่ทำเรื่องถ่านอัดแห่งประสบความสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว จนได้รับโล่รางวัลจากการทรงพลังงานในปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา ท่านที่สนใจเยี่ยมชมหรือสักขีดูถ่านอัดแห่งติดต่อได้ที่พ่ออยู่ แซททิ่งพลกรัง หรือ แม้วันทอง สม พลกรัง โครงการถ่านอัดแห่ง กลุ่มผู้สูงอายุ 8/1 ต. พลกรัง อ. เมือง จ. นครราชสีมา โทร. 089-9489733 ●